

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА НА ОБЩИНА ДРЯНОВО (2021 – 2027 г.)

Приета с Решение №31 от Протокол №4/29.12.2023г на Общински съвет – Дряново.

2023 г.

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване”, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление”, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ”, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ”

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	ВЪВЕДЕНИЕ	4
2.	ПРЕДСТАВЯНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПОТЕНЦИАЛ НА ОБЩИНАТА	5
2.1.	Местоположение, територия, население и характерни особености	5
2.2.	Значими обекти на природното наследство (природни дадености) от интерес за туристите	6
2.3.	Значими обекти на културно-историческото наследство от интерес за туристите, вкл. музеи, занаяти (занаятчийски работилници и т.н.).....	7
2.4.	Нематериално културно наследство от интерес за туристите – кулинария, певчески и танцови традиции и т.н.	10
2.5.	Разработени туристически маршрути	11
2.6.	Категоризирани туристически обекти.....	14
2.7.	Възможности за приятно прекарване на свободното време и забавления от интерес за туристите – напр. тематични паркове, басейни, спортни комплекси и т.н.	17
3.	АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ, СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ДРЯНОВО	20
4.	СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ	21
4.1.	Стратегически цели и приоритети	24
4.2.	Мерки и дейности за развитието на туризма в община Дряново	25
5.	ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА – ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ.....	37
6.	МЕХАНИЗЪМ ЗА ОБРАТНА ВРЪЗКА – МОНИТОРИНГ И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА.....	41

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

СПИСЪК НА ФИГУРИТЕ

Фигура 1. Карта на община Дряново	5
Фигура 2. Икономовата къща (ляво) и Лафчиевата къща (дясно)	8
Фигура 3. Часовниковата кула в Дряново (ляво) и Мостът на Колю Фичето над река Дряновска (дясно)	9
Фигура 4. Спортни съоръжения в Дряново - Спортен комплекс „Локомотив“ (ляво) и спортната зала (дясно)	17
Фигура 5. SWOT анализ на община Дряново за развитие на туризма	20
Фигура 6. Туристическо райониране на България	21

СПИСЪК НА ТАБЛИЦИТЕ

Таблица 1. Места за настаняване в община Дряново, 2019 – 2021 г.	14
Таблица 2. Заведения за хранене и развлечения в община Дряново, 2019 – 2021 г.	15
Таблица 3. Приходи от туристическите обекти в община Дряново, 2019 – 2021 г.	16
Таблица 4. Индикатори за мониторинг на Програмата за развитие на туризма на община Дряново 2021 – 2027 г.	42

•••
3

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-S01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Настоящата Програма за развитие на туризма на община Дряново 2021-2027 г. се разработва в изпълнение на договор за „Предоставяне на консултантски услуги по заявка на общини за подготовката и приемането на стратегически, планови и програмни документи на местно ниво за достъп до средствата от Европейския съюз през програмен период 2021-2027 г.“; Обособена позиция 2. За общините от Северен централен район (СЦР) и Североизточен район (СИР) – 71 общини, вкл. три големи града (Велико Търново, Русе и Варна).

Възложител е Националното сдружение на общините в Република България, в рамките на проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“.

Съответно, целта на договора е подпомагане на НСОРБ, в качеството му на бенефициент по ОПДУ и Възложител на обществената поръчка, за осигуряване на експертна подкрепа и консултантски услуги на общините за подготовката и приемането на стратегически, планови и програмни документи, както и за реализирането на интегрирания териториален подход през програмен период 2021 – 2027 г.

По такъв начин се очаква създаването на функциониращ и ефективен механизъм за подкрепа на общините в България за подготовката и приемането на стратегически, планови и програмни документи и за реализиране на интегрирания териториален подход за периода 2021-2027 г. чрез изпълнение на следните групи дейности:

- Дейност I: Подкрепа за подготовка на концепции за Интегрирани териториални инвестиции и проекти/ проектни идеи за интегрирано градско и териториално развитие за периода 2021-2027 г.
- Дейност II: Подкрепа за разработване / актуализация на Планове за интегрирано развитие на община за периода 2021-2027 г., предварителни оценки за социално-икономическото им въздействие и годишни доклади за изпълнението им
- Дейност III: Подкрепа за разработване на секторни програмни документи и нормативни актове на общинско ниво (стратегии, планове, програми, наредби, вътрешни правила, заповеди и др.) необходими за привличане на европейското финансиране през програмен период 2021-2027 г.

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

2. ПРЕДСТАВЯНЕ НА ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПОТЕНЦИАЛ НА ОБЩИНАТА

2.1. Местоположение, територия, население и характерни особености

Община Дряново има изключително благоприятно местоположение, в централната част на страната, в подножието на Стара планина. Съответно, общината влиза в обхвата на Северен Централен район и Област Габрово. С площ от 248,5 кв. км или 12,3% от областта и 0,22% от страната, тя граничи с общините Трявна, Габрово, Севлиево и Велико Търново,

Фигура 1. Карта на община Дряново

Източник: План за интегрирано развитие на община Дряново 2021-2027 г.

В общината има 63 населени места – град Дряново и 62 села, с общо население от 8 313 души по данни на НСИ за 2021 г. Преобладаващата част от тях живеят в общинския център – 6 107, като броят им бележи устойчива тенденция към намаляване. За сравнение, при преброяването през 2011 г. броят на населението е бил съответно 9 587 за общината и 7 326 души за общинския център.

Община Дряново е разположена в централния дял на Предбалкана, което предопределя и разнообразния релеф на общината. Средната надморска височина варира в широк диапазон – между 180 и 640 м. и включва множество долини, дерета и оврази, тесни ридове и била със стръмни склонове, които изграждат интересен и красив облик, допълващ

5

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

се от запазени природа и биоразнообразие.. В допълнение, карстовият терен предопределя наличието на множество пещери, понори, въртопи и кари; оформени са група от пещери, от които с най-голямо значение е пещера „Бачо Киро“.

През територията на общината протичат реките Янтра, Дряновска и техните притоци. Дряновската река и притока ѝ река Андъка, при преминаването си през Страженското възвишение, образуват живописни и трудно проходими проломи.

Климатът в общината е умерено-континентален, обуславящ горещо лято и студена зима. Районът е с най-висока за страната годишна продължителност на слънчевото греене и ясни нощи, сравнено с останалите райони на страната и съответно с най-малко дни със силен вятър или мъгла в сравнение с другите планински райони в страната и прави общината подходящо място за туризъм през всеки сезон.

2.2. Значими обекти на природното наследство (природни дадености) от интерес за туристите

Основният обект на природното наследство на община Дряново безспорно е пещерата „Бачо Киро“. Кръстена на героя от Априлското въстание Бачо Киро, пещерата е първата благоустроена за посещения от туристи пещера в страната, още от 1937 г. Известна с красивите си галерии, зали и карстовите пещерни образувания, пещерата разкрива артефакти от преди 100 -4 0 хиляди години пр.н.е., свидетелстващи за живота на обитателите на пещерата. През 2020 г. са публикувани резултатите от последните археологически проучвания в пещерата, които доказват, че в нея са най-старите в Европа следи от живот на разумни хора (Хомо Сапиенс). Тъй като някога местността е била дъно на море, и днес могат да се видят вкаменелости от раци и др.

В пещерата са обособени два туристически маршрута – кратък (350 м) и дълъг (900 м). Обектът е отворен за посещение всеки ден, като годишно броят на туристите надхвърля 45 000 души от България и чужбина.

Разнообразният релеф на общината включва още десетки пещери, които представляват интерес за спелеолози. В някои от тях може да се влезе с водач и специална екипировка – например във водната пещера „Андъка“, от която са картирани почти 5 км, пещера „Извора“ до село Янтра и пещерите в района на Горни и Долни Върпища.

Природното богатство на община включва още редица водопади – Сини вир, Скокля, Дряновски, както и каньонът на река Андъка.

Флората по територията на община Дряново е представена от дървесна храстовидна растителност, пасища и ливади, преобладават широколистни гори и смесени гори (дъб, цер, бук, бряст, габър, явор, осен, бор и ела). От храстовите съобщества преобладават тези на смрадликата, дрян, глог, шипка, трън.

6

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

Сред бозайниците най-популярни са благороден елен, сърна, див заек, дива свиня, а сред птиците - фазан, яребица, орел, сокол, скорец, дрозд, някои прелетни видове като пъдпъдък, гълъб, гургулица, създаващо добри предпоставки за развитие на ловен туризъм.

На територията на община Дряново има четири защитени зони и две защитени територии, съответно:

- **Дряновска река** – защитена зона по директивата за местообитанията; обхваща 187.62 хектара, а сред растителните и животински видове, които са предмет на опазване са бисерна мида, алпийска розалия, голям гребенест тритон, черна мряна, жълтокоремна бумка, лалугер, видра, широкоухи и дългокрили прилепи, алувиални гори с черна елша и планински ясен, панонски гори със бял и зимен дъб (горун) и обикновен габър, мизийски букови гори и др.
- **Дряновският манастир „Св. Архангел Михаил“** – защитена зона и защитена територия; обхваща 311.14 хектара, като целта е опазване на характерните гори в този район.
- **Пещерата „Бачо Киро“** – защитена територия, основният обект на природното наследство на територията на община Дряново.
- **Защитена зона „Скалско“** – зона с територия от 2 192.3 хектара, обхващаща земи от три общини, съответно Дряново (Скалско и Янтра), Габрово (селата Гръблевци, Здравковец, Кози рог, Лесичарка и Мичковци) и Севлиево (Ловнидол и Търхово).
- **Защитена зона „Река Янтра“** – включва територии от 10 общини, вкл. от община Дряново, тъй като реката преминава през селата Гостилица, Каломен, Скалско, Славейково, Чуково и Янтра.

2.3. Значими обекти на културно-историческото наследство от интерес за туристите, вкл. музеи, занаяти (занаятчийски работилници и т.н.)

Бурното историческото развитие на община Дряново предопределя и богатото ѝ културно наследство, датиращо от старокаменната епоха, преминаващо през периода на тракийските племена, римската епоха и разбира се Възраждането и Освобождението на България. За това свидетелства наличието на 13 културни ценности с национално значение, както и голям брой други значими обекти, голям брой артефакти и останки от сгради от различните исторически периоди.

Най-емблематичният обект на културно-историческото наследство на общината безспорно е **средновековната обител „Св. Архангел Михаил“**, известна също като Дряновски манастир и обявен за исторически паметник от национално значение. Основан по времето на цар Калоян, манастирът става един от най-големите книжовни центрове през

7

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-S01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

Възраждането, като по това време в него е имало около 500 монаси, а библиотеката му е огромна. Това, заедно с определянето му за база на освободителното движение и убежище на четата на поп Харитон през Априлското въстание го превръщат място на преклонение и посещаван туристически обект.

В манастира се намира и експозицията „Археология и Възраждане“ на Исторически музей – Дряново. Тя запознава посетителите с историческото развитие на Дряновския край и възникването на Дряновския манастир. В околностите му са открити едно от най-древните палеолитни поселения в Средна Европа и следи от местните енеолитна и бронзова култура, както и крепостни съоръжения и селища, изградени от траки, римляни, ромеи и българи.

Исторически музей - Дряново е открит през 1970 година и съхранява историческото и етнографското наследство на дряновския край в 4 постоянни експозиции, разположени в няколко емблематични сгради в общината. В тях заслужено се отдава почит на родения в града Никола Фичев - майстор Колю Фичето. Основоположник на нов стил във възрожденската ни архитектурата, той е оставил своя почерк в цялата страна, както и в редица сгради в родния град. Построената от него **Икономова къща** е културна архитектурна ценност от национално значение (днес помещава музейната експозиция „Икони и църковна дърворезба от Дряново“), а в рамките на експозиция „**Колю Фичето – живот и творчество**“ са показани инструментите на майстора, личният му печат и макети на негови сгради и мостове.

Фигура 2. Икономовата къща (ляво) и Лафчиевата къща (дясно)

Източник: Община Дряново

В **Лафчиевата къща** – друг шедьовър на възрожденската ни архитектура, със статут на национална културна ценност, се помещава етнографската експозиция на Историческия музей. Построена около 1840 г. от майстор Колю Гайдарджията, къщата е един от малкото запазени образци у нас на триетажно монументално строителство с дървена конструкция.

Други обекти в града с историческа и културна стойност, са:

8

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

- **Часовниковата кула в Дряново** – емблематична за града и местните жители, построена през 1778 г. Поради влошено състояние е съборена през 1945 г., но издигната отново през 1984 г. Часовниковият механизъм от 1883 г. е запазен и функциониращ и днес.
- **Мостът на Колю Фичето над река Дряновска** – традиционен възрожденски тип „гърбат“ (римски) мост с дължина от 38,5 м, и четири свода с различни по големина отвори. Построен през 1861 г., той е единственият Фичев мост, запазен в оригиналния си вид.
- **16 църковни храма**, от които с голямо културно значение се открояват църква „Св. Никола“ (сред първите самостоятелни строежи на майстор Колю Фичето, датира от 1851 г. и е паметник на културата с национално значение) и църквата „Света Троица“ с уникални резбовани тавани (построена през 1847 г.) и килийно училище, в което днес има интересна възстановка на учебна стая.

Фигура 3. Часовниковата кула в Дряново (ляво) и Мостът на Колю Фичето над река Дряновска (дясно)

Източник: Община Дряново

В допълнение, на територията на община Дряново се намират останки от няколко крепости:

- **Крепостта Дискодуратера** (Двойната яка крепост) е основана по времето на император Марк Аврелий през II век сл. Хр. и с течение на времето се превръща от обикновена крайпътна станция в едно в главните тържища в долнодунавските римски провинции. Особено ценни са епиграфските паметници. Край крепостта е изградена екопътека.

9

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

- Останките от крепостта „Градът“ лежат на хълма над Дряновския манастир, служейки като главен опорен пункт срещу нашествия от варварски племена; след траките, крепостта остава наследство на римляни, славяни и българи, като се превръща във важен център за Второто българско царство.

Друг интересен обект, намиращ се в центъра на град Дряново, е най-точната **релефна физическа карта на България**. Отлята от цимент и с размери 6,90 x 4,30 м, картата краси центъра на града от 1962 г.

2.4. Нематериално културно наследство от интерес за туристите – обичай, певчески и танцови традиции и т.н.

В община Дряново функционират 13 читалища, които са активни и всяка година организират редица културни събития и прояви, конкурси, състезания и други дейности, с които поддържат духа на жителите и сплотяват населението, и не на последно място съхраняват традициите и народния календар.

Основните събития от културния календар на общината включват:

- **Отбелязване на Трифон Зарезан (1/14 февруари)**
Пресъздава се обичаят, организиране се конкурси и богата празнична програма.
- **Ялова Понуда (15 февруари)**
Специфичен обичай за с. Гостилица, който се пресъздава всяка година. Посветен е на раждаемостта и е насочен към бездетните булки, които биват водени на празника от своите свекърви. На този ден жените тръгват по улиците и като видят мъж – вдигат го и го носят. За да го пуснат, той трябва да се откупи. В противен случай, според традицията, следва да бъде разкъсан. Най-възрастната жена извършва ритуала „опушване“ с билката богородиче, като целта е да се прогонят злите сили.
- **Великденска празнична програма (м. април/май)**
Програмата предлага голям брой разнообразни събития, които обогатяват културния живот на местната общност и гостите на града.
- **Честване годишнините от Априлската епопея при Дряновски манастир „Св. Архангел Михаил“ (втората събота на м. май)**
Отбелязва се годишнината от Априлската епопея през 1876 г. и битката на четата на поп Харитон и Бачо Киро срещу османската войска. Организира се възстановка на битката, панихида за загиналите, музикално-артистична програма и тържествена заря-проверка.
- **Национален събор на пенсионерите „От дума на дума, от песен на песен“ (последната събота на м. юни)**

10

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

Участват пенсионерски клубове от цялата страна, като се надпяват и наддумват. Съборът не е с конкурсен характер.

- **Фестивал „Киномагия“ (средата на м. юли)**
Фестивал на игралното, документалното и анимационно кино в с. Ганчовец. Проекциите се провеждат в салона читалището и в импровизирано лятно кино в двора.
- **Лятна културна програма (м. юли и август)**
Нова инициатива на Община Дряново, чиято цел е да направи града още по-атрактивна туристическа дестинация. Чрез поредица от събития – концерти с музика от различни жанрове, театрални представления, филмови прожекции, изложби и пр., да бъдат привлечени повече гости, които да имат поводи да удължат своя престой.
- **Фестивал „Ракия-магия“ (първи уикенд на м. септември)**
Провежда се в с. Ганчовец и включва конкурс за най-добра домашна ракия, има рок музика на живо, конкурс за хайку, провеждат се творчески ателиета за деца и др.
- **Празник на град Дряново (предпоследен уикенд на м. октомври)**
Възникнал във връзка с почитта към Св. Петка Българска и съществувалия преди векове в пределите на днешния град манастир „Св. Петка“. Празничната програма включва редица културни и спортни събития, които продължават над 1 седмица. Успоредно се провежда и традиционният есенен панаир.
- **Празник на кратуната (м. ноември)**
Провежда се в с. Гостилица и е посветено на музикалното и кулинарно наследство на селото.

2.5. Разработени туристически маршрути

Важни за развитието на туризма са и обособените екопътеки и туристически маршрути, като повечето от тях са свързани с Дряновския манастир:

- **Маршрут „Стари култури в община Дряново“**
Изходен пункт - експозиция на Исторически музей – Дряново в Дряновския манастир, където екскурзовод разказва за старите култури в Дряновския край и са представени находките от археологическите разкопки в района. Посещение на пещера „Бачо Киро“ с екскурзовод. Разходка по Дряновска екопътека до местността „Боруна“ и останките на римска, византийска и средновековна българска крепост Боруна. Връщане в Дряновския манастир и при главния вход при паметната плоча за последния бой, воден от четата на поп Харитон през 1876 г. по екопътека Виа Ферата се изкачват до вр. Чуката

11

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

и останките на византийската и средновековната българска крепост „Града“. Връщане по екопътеката в Дряновския манастир и по пътя за Дряново през селата Геша-Скалско-Славейково към с. Гостилица и достигане до римско тържище „Дискодуратера“;

- **Маршрут „Творчеството на възрожденския майстор Колю Фичето“**

Изходен пункт на маршрута е експозицията на Исторически музей - Дряново за живота и творчеството на майстора (входна такса). По улица “Шипка” туристите достигат до църквата “Св. Никола” (1851 г.), която е един от първите самостоятелни проекти на Майстора. Разходката продължава с посещение на Икономовата къща (1859 г.) и часовниковата кула. След това по ул. “Ст. Стамболов”, ул. “П. Черковски” и ул. “Хр. Максимов” могат да разгледат фасади на частни възрожденски къщи. Образци на възрожденската архитектура са каменният мост на Колю Фичето от 1861 г. и намиращата се в непосредствена близост Духовникова чешма, до които се достига по ул. „Поп Харитон“. В непосредствена близост до моста е изрисуван тематичен стенопис, посветен на Първомайстора, върху 3-метрова бетонна стена - тук история и традиция се преплитат с духа на новото време и модерните изкуства.

- **Маршрут „Възрожденска жилищна архитектура“**

Изходен пункт - етнографска експозиция на Историческия музей в Лафчиевата къща, където туристите се запознават с традиционната балканска възрожденска къща и обзавеждането на дряновското жилище от края на IX и началото на XX век, като могат да се фотографират в старо градско облекло. Къщата е свързана откъм уличната си фасада с Перевата къща, с която образуват уникален ансамбъл от две самостоятелни сгради под един покрив (откъм двора къщата е разделена с два самостоятелни входа). По улица “Шипка” маршрутът продължава до Икономовата къща, друго забележително творение на майстор Колю Фичето. Тук е изложена богатата колекция от средновековни и възрожденски икони, рисувани в периода XVII-XIX век. В непосредствена близост се намира възстановката на часовниковата кула. Маршрутът включва няколко частни къщи от XIX век с интересна ренесансова архитектура - Афазовата, Ромуновата и Таниновата, които заедно с Духовниковата чешма и моста на Колю Фичето, обогатяват представата за старо възрожденско Дряново;

- **Маршрут „Възрожденска църковна архитектура“**

Изходен пункт - експозицията на Исторически музей - Дряново за живота и творчеството на Колю Фичето. Посещение на черквата “Св. Троица” ,

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

разходка по ул. “Шипка” до черквата на Колю Фичето “Св. Николай”, която и до часовниковата кула, последвани от посещение на експозиция на възрожденските икони на Исторически музей - Дряново в Икономовата къща. По улиците “Ген. Радецки”, “П. Черковски” и “Досю Стойнов” туристите достигат до черквата “Въведение Богородично” (от края на XIX век и интериор с резби на Никола Касев). Маршрутът продължава до черквите в с. Ганчовец - “Св. Параскева” (1844 г.), с. Дългня - “Св. Вм. Димитър” (1842 г.) и в с. Керека - “Благовещение” (1847 г.). Краят на маршрута е при експозицията в Дряновския манастир;

- **Дряновска екопътека** – пътеката предоставя възможност за разгледат редки скални форми и растения от българската флора; има три обзорни площадки в близост до старата крепост „Боруна“, от които се разкрива красива панорама към Дряновския манастир;
- **Екопътека „Via Ferrata“** - пътеката се вие от Дряновския манастир, край ж.п. линията, после преминава по брега на р. Дряновска край „Сини вир“, извеждайки до ръба на скалния венец и до платото „Стринава“ (крепостите „Градът“ и „Чуката“), и после води обратно до манастира през гората; в района се срещат разнообразни растителни и животински видове, в т.ч. дегенов копър, циклама, около 12 вида прилепи, муфлон, лисица, сърна, дъждовник и др.;
- **Туристически маршрут „Дряновски манастир – Боженци“** - живописният маршрут свързва двете емблематични за българската история места, като дължината на прехода е 15 км., изцяло маркирани и се преминава средно за около 5 часа;
- **Екопътека „От Дискодуратера до наши дни“** – маршрут от 3 км., съчетаващ едновременно красива природа и исторически забележителности, чийто краен пункт е подножието на римската крепост Дискодуратера. Освен това, маршрутът минава по стария римски път, в близост до който се намира ритуалната могила – Юрта, както и красивата сграда на стара мелница;
- **Екопътека „Куманите-Боженци“** – пътеката е стар коларски път, маркиран, лек и приятен за разходка от около 1 час и 45 мин, по време на която може да се наберат редица лековите билки, които се срещат в района (мащерка, мента, глог, жълт и червен кантарион, шипка, равнец, еньовче, котешка стъпка, вратига, лопен, маточина и още много други).;

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

- **Скалската екопътека** – маршрута започва от Дряновски манастир, минава през възрожденското с. Иглика и стига до с. Скалско. Дължината на целия маршрут е 10 км., преминава през красиви панорамни гледки, останки от римска крепост и изгледи от Чумашката скала, откъдето посетителите имат възможност за скокове с парапланер – тандемни полети.

2.6. Категоризирани туристически обекти

Категоризираните места за настаняване в община Дряново за наблюдавания период 2019 – 2021 г. показват плавно увеличение, както като брой на обектите, а също и като леглова база. Това е силно положителна тенденция с оглед на факта, че е обхванат най-тежкия период от кризата от Ковид-19, която донесе сериозни негативи на туристическия сектор.

Таблица 1. Места за настаняване в община Дряново, 2019 – 2021 г.

	2019		2020		2021	
	Брой места за настаняване	Брой легла	Брой места за настаняване	Брой легла	Брой места за настаняване	Брой легла
Община Дряново	42	921	44	943	49	991
<i>От тях:</i>						
В град Дряново	11	288	12	300	12	300
В селата	31	633	32	643	37	691
<i>От тях:</i>						
Категория 4****	0	0	0	0	1	88
Категория 3***	4	108	5	120	4	32
Категория 2**	17	390	18	400	21	431
Категория 1* (без категория)	21	423	21	432	23	440

Източник: Община Дряново и собствени изчисления

Местата за настаняване не са изцяло концентрирани в общинския център, като такива функционират и в редица малки населени места, както и в района на Дряновския манастир.

Сред местата за настаняване преобладават семейни хотели, къщ и стаи за гости. Броят на хотелите е константно 8 броя за наблюдавания период. Преобладават местата за

14

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

настаняване с по-ниска категоризация (между 1 и 3 звезди), които разполагат с малка леглова база и предоставят ограничен брой допълнителни услуги на своите гости. През 2021 г. е категоризиран един обект от категория 4* с 88 места за настаняване.

Броят на заведенията за хранене и развлечения в общината се запазват почти непроменен през наблюдавания период – както по отношение на броя и капацитета им, но също и по отношение на териториалното им разпределение на територията на общината и тяхната категоризация. Единственото изключение е, че през 2020 г. се регистрира един обект от категория 4* с капацитет от 150 места, а през 2021 г. в град Дряново са открити 2 нови заведения, макар и отново от ниска категория. Отново трябва да се отбележи, че именно в този период на силно влияние на пандемията, тези тенденции на запазване на предлагането и дори лекото му увеличаване, са категорично позитивни.

Таблица 2. Заведения за хранене и развлечения в община Дряново, 2019 – 2021 г.

	2019		2020		2021	
	Брой заведения	Капацитет	Брой заведения	Капацитет	Брой заведения	Капацитет
Община Дряново	14	1 350	14	1 350	16	1 500
<i>От тях:</i>						
В град Дряново	7	690	7	690	9	840
В селата	7	660	7	660	7	660
<i>От тях:</i>						
Категория 4*****	0	0	1	150	1	150
Категория 3****	1	150	0	0	0	0
Категория 2***	6	430	6	430	6	430
Категория 1* / без категория	7	770	7	770	9	920

Източник: Община Дряново и собствени изчисления

Представените данни се съпоставят с приходите от туристическите обекти в общината за същия период, които показват очаквано намаление през 2020 г. в сравнение с предходната, а също и значително увеличаване през 2021 г., но без все още да се наваксват приходите при последната година преди възникването на Ковид-19, а именно 2019 г.

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

По-конкретно, всички наблюдавани показатели - приходите от нощувки в местата за настаняване, туристическият данък и приходите от билети за посещения на общински музеи намаляват през 2020 г. в сравнение с 2019 г. – съответно с близо 55%, 44% и 32%.

Видно, намалението е най-сериозно при приходите от нощувки, което лесно се обяснява със строгите рестрикции, свързани с осигуряването на безопасността заразяване с Ковид-19, от където логично намалява и туристическият данък. Намалението при билетите за посещения на общинските музеи може да бъде обяснено с преориентирането на туристите към еднокдневни пътувания, в т.ч. приоритетно в рамките на страната (отново заради ограниченията за преминаване на границите на държавата). Важно е да се отбележи, че през следващата година, стойността по този показател дори надминава базовата година с ръст от 7%.

Таблица 3. Приходи от туристическите обекти в община Дряново, 2019 – 2021 г.

Категория	2019 г.	2020 г.	2021 г.
Приходи от нощувки в местата за настаняване	734 512,00	331 328,00	524 627,00
Туристически данък	15 741,00	8 779,00	11 229,00
Билети за посещения на музейни експозиции	25 500,00	17 304,00	27 300,00

Източник: Община Дряново

В заключение, показателите за община Дряново за дейността на местата за настаняване, заведенията за хранене и развлечения и на туристическите обекти категорично показват, че администрацията и местния бизнес са съумели да неутрализират до голяма степен негативните процеси в туризма през наблюдавания период. В резултат, основните бизнеси в сферата на туризма са оцелели и продължават да функционират.

Възможно е дори, в резултат на променените нагласи на туристите към осъществяване на повече пътувания в рамките на страната, както и към реализиране на културен и други алтернативни форми на туризъм, да се отразят положително на туризма в общини с профила на община Дряново. Максимална полза от това може да се извлече само в случай на осигуряване на адекватно предлагане спрямо нуждите на туристите, в т.ч. предоставянето на разнообразна информация, нужна за тяхното пътуване.

Към настоящия момент, основният източник на туристическа информация са сайта и фейсбук страницата на Община Дряново (www.dryanovo.bg), а също и специализирания на тема туризъм сайт „Дестинация Дряново“ (www.destinationdryanovo.com).

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

Туристическият информационен център в гр. Дряново функционира от 2010 година, като през разглеждания в настоящата Програма период, ТИЦ – Дряново ще бъде обновен, така че да отговаря на единни стандарти за туристическите центрове в България.

Планира се и създаването на втори туристически информационен център, който да бъде реализиран в района на Дряновски манастир. Целта на този туристически информационен център ще бъде да информира туристите, посещаващи манастира, за забележителностите в града и различните услуги, които се предлагат там. Причината за неговото създаване е, че се наблюдава липса на връзка между потока туристи, посещаващ Дряновския манастир и останалите туристически обекти на територията на общината.

В допълнение, в общината са монтирани редица указателни и информационни табели на възлови места в града, (двуезични – на български и английски език). В района на Дряновския манастир е поставен голям винил, който запознава туристите с 6-те основни забележителности в града, в допълнение към три билборда на входовете на града за рекламиране на музейните експозиции и пещерата „Бачо Киро“.

2.7. Възможности за отдых, спорт, прекарване на свободното време и забавления от интерес за туристите – тематични паркове, басейни, спортни комплекси и т.н.

На разположение на жителите и гостите на общината са общинските спортни бази с терени за различни видове спорт – футбол, тенис на корт, баскетбол, лека атлетика, тенис на маса, йога, плуване, фитнес.

Основните спортни съоръжения на община Дряново включват Спортен комплекс „Локомотив“, Спортна зала Дряново и Стадион „Републиканец“.

Спортен комплекс „Локомотив“ е реновиран през 2015 г. и има площ от 30 358 кв.м., включваща три игрища за футбол, волейбол и баскетбол, лекоатлетическа писта, тенис кортове, кросфит площадка, плувен басейн.

Фигура 4. Спортни съоръжения в Дряново - Спортен комплекс „Локомотив“ (ляво) и спортната зала (дясно)

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

Източник: Община Дряново

Спортна зала - Дряново е многофункционална, включваща игрище с трибуни за зрителите, както и оборудване за колективни спортове като баскетбол, волейбол, футбол на малки врати, хандбал. В допълнение са изградени още няколко по-малки зали - за аеробика, фитнес център, осигурени са и тенис маси.

В с. Царева ливада Стадион „Републиканец“ има терен с изкуствена настилка, както и плувни басейни към няколко от местата за настаняване, предоставящи възможности за спорт и развлечения.

В община Дряново има възможност и за осъществяване на тандемни полети с парапланер, скално катерене, проникване в пещери.

Община Дряново има изградени традиции в провеждането на различни спортни събития с регионален и национален характер, сред които:

- **Детски футболен турнир**

Провежда се в рамките на три дни (петък, събота и неделя) като участие вземат повече от 30 отбора от цялата страна. За предстоящите издания се планира и международно участие;

- **Състезание по спортно ориентиране за „Купа Дряново“**

Състезанието привлича стотици участници от цялата страна. Провежда се в различни населени места в общината, което води до оживление на съответното малко населено място и ангажираност на местата за настаняване, магазините и заведенията;

- **Национален лекоатлетически крос „Коло Фичето“,** заложен в календара на

Българската федерация по лека атлетика. Събитието се провежда повече от 50 години и е част от програмата на общината, по случай традиционните есенни празници на града.

18

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

- **Фит Фест (последен уикенд на м. юни)**

Сравнително ново събитие за общината, което има вече две издания и цели насърчаването на по-активен и здравословен начин на живот, както и на общуването между хората на живо. Провежда се последните събота и неделя на месеца. В програмата са включени групови тренировки по табата, пилатес, йога, зумба и пр., водени от лицензирани инструктори. Има и музикални концерти, занимания за децата, поход в района на Дряновския манастир;

- **Рали-спринт „Дряново“**

Автомобилното състезание е част от националния шампионат по рали-спринт. Събитието привлича десетки екипажи от цялата страна и се утвърди като традиционно за Дряново.

Към Исторически музей – Дряново функционира зографско ателие, където всеки може да види демонстрация и да направи опит за практикуване на изкуството. В близост до музея е разкрито и ателие по дърворезба, където се демонстрира занаятът.

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

3. АНАЛИЗ НА СИЛНИТЕ, СЛАБИТЕ СТРАНИ, ВЪЗМОЖНОСТИТЕ И ЗАПЛАХИТЕ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА В ОБЩИНА ДРЯНОВО

Анализът на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT анализ) е популярен инструмент в стратегическото планиране, позволяващ чрез анализ на *външната* (фокус върхо собствените ресурси или силните и слабите страни) и *вътрешната среда* (възможности и заплахи) на дадена система – в конкретния случай на община Дряново, да бъдат адекватно определени приоритетите и стратегическите цели за развитие.

В хода на разработване на Програмата за развитие на туризма на община Дряново 2021 – 2027 г. е дефиниран следният SWOT анализ с фокус върху развитието на туризма, като съответните силни и слаби страни, възможности и заплахи са приоритизирани по отношение на тяхната значимост към развитието на туризма, а не са изчерпателно посочени.

Фигура 5. SWOT анализ на община Дряново за развитие на туризма

СИЛНИ СТРАНИ

- Отлично местоположение на общината в централната част на България
- Ресурси за развитие на културно-познавателния туризъм
- Ресурси за развитие на алтернативни форми на туризъм (в т.ч. еко, селски, приключенски, фестивален туризъм)
- Благоприятен климат, подходящ за целогодишен туризъм

СЛАБИ СТРАНИ

- Слабо развита пътна инфраструктура на територията на Северна България
- Недостиг на квалифицирани кадри в туризма
- Местата за настаняване и хранене са долу-горе от една категория без особено разнообразие
- Неоползотворени в достатъчна степен възможности за развлечения
- Недостатъчна интернет реклама от страна на местата за настаняване и заведенията за хранене и развлечения в община Дряново

ВЪЗМОЖНОСТИ

- Близост до туристически дестинации с висок туристопоток (Велико Търново, Габрово, Трявна)
- Използване на Европейските структурни и инвестиционни фондове за развитие на туризма
- Привличане на инвеститори за различни туристически обекти и дейности в общината
- Подобряване на рекламата на общината и най-вече използването на интернет реклама
- Въвеждане на нови алтернативни форми на туризъм

ЗАПЛАХИ

- Негативни демографски тенденции в общината
- Задълбочаваща се икономическа криза
- Ограничени възможности на общината и държавата да финансират туристически дейности и обекти
- Поява на нови форми на туризъм, на които обектите в общината не могат да отговорят с предлагане

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

4. СТРАТЕГИЧЕСКА ЧАСТ

Стратегическата част на Програмата за развитието на туризма на община Дряново за периода 2021 – 2027 г. е базирана на следното:

- Представянето на туристическия потенциал на общината в настоящия документ
- Резултатите от SWOT анализа
- Програмата за развитие на туризма, заложена в Плана за интегрирано развитие на община Дряново (2021 – 2027 г.) – ПИРО 2021 – 2027 г.

При разработването на стратегическата част са взети предвид годишните отчети по Програмата за развитие на туризма на територията на община Дряново (2014 – 2020 г.), както и актуализираната през 2017 г. Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България (2014 – 2030 г.).

От гледна точка на туристическото развитие, община Дряново попада в Старопланински туристически район, покриващ територията на 32 общини.

Фигура 6. Туристическо райониране на България

Източник: Концепция за туристическо райониране на България

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

Съгласно Националната стратегия за устойчиво развитие на туризма, районът с център на управление в гр. Велико Търново, следва да се развива като дестинация със собствена марка за планински, екологичен, винен и творчески туризъм, на основата на традиции в лозарството и винарството, атрактивната и запазената природа, историята, творчеството на личността, културата на обществото, архитектурната среда, отношението към здравето, чувството за регионална идентичност и принадлежност.

При разработване на настоящата Програма не е налице актуализирания вариант на Областната стратегия за развитие на туризма (2021 – 2027 г.) на област Габрово и съответно не е взет под внимание.

Съгласно Програмата за развитие на туризма на община Дряново (2014 – 2020 г.), **визията** за развитие на общината в сферата на туризма е следната:

- **Община Дряново – добре разпознаваема целогодишна дестинация с устойчив конкурентоспособен туристически сектор**

Програмата (2014 – 2020 г.) е определила следните **5 стратегически цели**:

1. Развитие на човешките ресурси в туристическия сектор;
2. Усъвършенстване на структурата на туристическия продукт и превръщане на общината във водеща целогодишна дестинация за културно-исторически, селски и екотуризм
3. Увеличаване на инвестициите чрез подобрен маркетинг и ясни регламенти
4. Увеличаване на директните приходи чрез повишаване на качеството и подобряване на маркетинга
5. Съхраняване на околната среда и подобряване на условията за алтернативни форми на туризъм

За постигането на стратегическите цели е заложено изпълнението на **5 приоритета**:

1. Приоритет I. Създаване на подходящи управленски и организационни структури, системи за управление, обучение и квалификация на персонала
2. Приоритет II. Повишаване на качеството и обогатяване на предлагания основен туристически продукт и устойчивото му развитие
3. Приоритет III. Преодоляване на сезонния характер на туризма в общината чрез развитие на алтернативни форми на туризъм
4. Приоритет IV. Подобряване на базовата и туристическата инфраструктура, съхраняване на околната среда и въвеждане на енергийни екологични и ефективни технологии
5. Приоритет V. Провеждане на ефективен маркетинг, реклама и информационен обмен

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

Планът на за интегрирано развитие на община Дряново (2021 – 2027 г.), в частта си за представяне на Програма за развитие на туризма, определя следната **главна цел** за развитието на туризма в общината:

- **Утвърждаване на Дряново като модерна туристическа дестинация, със свой облик и място на туристическата карта на България и Европа**

Тази главна цел ще бъде постигната чрез изпълнението на следните 3 **специфични цели**:

1. Обединяване на усилията на всички заинтересовани страни в района и съсредоточаването им в осъществяването на конкретни и реалистични дейности
2. Дефиниране на специфичен за Дряново интегриран туристически продукт
3. Осъществяване на професионален и целенасочен маркетинг на този туристически продукт

Конкретните **дейности**, предвидени в ПИРО 2021 – 2027 г. за постигането на целите са четири:

1. Развитие на човешките ресурси
2. Използване на възможностите за доброволчество в сферата на туризма и създаване на традиция в тази област
3. Поддържане на съществуващата инфраструктура, поддържане на изградената музейна база и пространството около нея, както и валоризиране на движимото културно наследство
4. Планиране на целенасочен маркетинг на дестинацията в съответствие с туристическия продукт на общината.

В допълнение, в стратегическата част на ПИРО на община Дряново (2021 – 2027 г.), е заложен и конкретен Приоритет 1.4. „Развитие на туризма“ в рамките на Стратегическа цел 1 „Подем в икономиката“ с 4 мерки за развитието на туризма в общината, както следва:

- Мярка 1.4.1. Популяризиране на културното наследство на общината и развитие на културния туризъм
- Мярка 1.4.2. Подкрепа на инициативи за създаване на туристически продукти в областта на селския туризъм
- Мярка 1.4.3. Обособяване на нови и рехабилитация на съществуващи екопътеки и туристически маршрути, с цел развитие на екотуризма

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

- Мярка 1.4.4. Развитие на МІСЕ туризъм: целенасочена рекламна кампания, привличане на специализирани събития, разработване на инсентив пакети

Към Стратегическа цел 3 „Подобряване качеството на живот, чрез изграждане на съвременна инфраструктура и свързаност“, Приоритет 3.3. „Развитие на културната и спортната инфраструктура“ е включена мярка, която също засяга развитието на туризма в общината, а именно:

- Мярка 3.3.5. Изграждане на инфраструктура, обслужваща туризма в общината

Отново в ПИРО 2021 – 2027 г., в който са определени зоните за прилагане на интегриран подход (зони за въздействие) в община Дряново, една от тях е:

- **Зона 2 – Атрактивна зона за отдих и туризъм:** на територията на стария път за манастира; начало от моста на Колю Фичето с архитектурния парк и зоната около Духовниковата чешма, по новата пешеходна и велоалея

Зоната обхваща конна база, басейн, къмпинг, изходна точка е за трите екопътеки около манастира, има достъп и чрез жп спирка „Бачо Киро“.

Две други от общо четирите определени зони за въздействие на територията на общината също допринасят за обогатяването на туристическото предлагане:

- **Зона 3 - Зона за култура:** на територията на Пешеходната зона в центъра на града, където се намират Културният дом, кино „Дряново“, Лятното кино, Икономовата къща и Ларгото
- **Зона 4 - Зона за спорт:** спортен комплекс „Локомотив“ и заобикалящата го спортна инфраструктура (три тенис корта, баскетболно игрище, кросфит площадка, басейни и др.), като се планира свързването му със Спортна зала – Дряново по път край реката и обособяването им като обща зона за спорт.

На база на горното, в следващата част са определени стратегическите цели за развитието на туризма в община Дряново, приоритетите и конкретните мерки, които следва да бъдат реализирани до края на 2027 г. Те надграждат стратегическите планови документи на национално и общинско ниво, които засягат развитието на туризма.

4.1. Стратегически цели и приоритети

24

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

Основна цел на програмата:

- Утвърждаване на Дряново като привлекателна дестинация за туризъм, предлагаща разнообразни туристически продукти

Община Дряново вече активно присъства на туристическата карта на България. През новия програмен период се цели утвърждаването ѝ като предпочитана туристическа дестинация за селски, културно-исторически, конгресен, спортен и екотуризъм, предлагаща разнообразие от висококачествени туристически продукти на туристи от страната и чужбина.

Стратегически цели:

1. Осигуряване устойчивото развитие на туристическа дестинация Дряново чрез инвестиции в туристическа и екологична инфраструктура
2. Разнообразяване на туристическото предлагане, чрез повишаване капацитета за предлагане на туристически услуги
3. Адекватно реагиране на предизвикателствата, свързани с климатичните промени, чрез адаптация на туристическото предлагане

Приоритети:

1. Развитие на основната и съпътстваща инфраструктура, обслужваща туризма
2. Подобряване на съществуващите и разработване на нови интегрирани туристически продукти
3. Разширяване на маркетинга на туристическа дестинация Дряново
4. Повишаване на общинския капацитет за развитие на туристическото предлагане

4.2. Мерки и дейности за развитието на туризма в община Дряново

Приоритет 1. Развитие на основната и съпътстваща инфраструктура, обслужваща туризма

Създаването на оптимални условия за туристите в община Дряново зависи в голяма степен от достъпа до туристическите обекти и тяхното адекватно представяне. За целта следва да бъдат създадени оптимални условия за придвижване на туристите до и от обектите, както и да се осигури пълно съответствие със съвременните изисквания на екологичната инфраструктура.

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

Мярка 1.1. Развитие на техническата инфраструктура, свързана с туристическите забележителности

Първоначално, следва да бъде извършен пълен одит на транспортния достъп до туристическите обекти – от входа (входните пътни артерии) на общината до съответните туристически обекти, които са предмет на интерес за туристите. Целта е да се установи, ако даден външен посетител реши да посети съответното място, част от туристическия ресурс на общината, дали ще може бързо да го намери, дали пътните връзки са в добро състояние, дали обектите са адекватно обозначени, дали има места за паркиране и т.н. Особено значение следва да се отдели на достъпа до обектите от лица с ограничения в придвижването.

На база на установените нужди и след приоритизация следва да се предприемат дейности за:

- Ремонт/рехабилитация/изграждане на елементите на техническата инфраструктура, свързана с обслужването на туристическото предлагане;
- Маркиране на всички екопътеки и разклонения, водещи към туристическите обекти (където такива липсват или са недостатъчно), чрез използването на вертикална маркировка (знаци, обяснителни табели, инструкции и т.н.);
- Поставяне на хоризонтална маркировка, където е приложимо, за осигуряването на сигурен транспортен достъп до обектите;
- Осигуряване на целогодишна поддръжка на хоризонталната и вертикалната маркировка
- Подобряване състоянието на транспортното обслужване, вкл. чрез въвеждането на нискоемисийни превозни средства

Мярка 1.2. Подобряване на състоянието на туристическите обекти

Едновременно с подобряването на техническата инфраструктура, на база на анализ следва да бъдат:

- Определени приоритетни обекти на недвижимото културно-историческо наследство, които да бъдат предмет на целенасочено опазване, посредством провеждането на консервационно-реставрационни работи и социализация
- Поддържани туристическите обекти, които са общинска собственост и тези, за които правото за ползване и управление е предоставено на община Дряново

Средствата за реализация на горепосочените дейности следва да бъдат осигурени чрез правилно управление на събрания на територията на общината туристически данък, както и чрез проекти с национално и европейско финансиране.

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

Мярка 1.3. Подобряване управлението на околната среда, свързано с дейността на туристическите обекти

Запазването на качеството на околната среда и вземането на мерки за противодействие на изменението на климата играят ключова роля в опазването и развитието на местните туристически ресурси. За целта, следва да се реализират активни дейности от всички заинтересовани страни, включително:

- Въвеждане на механизми за кръгово и устойчиво управление на природните ресурси, свързани с туризма
- Въвеждане и/или оптимизация на системи за разделно събиране на отпадъците
- Прилагане на мерки в туристическите обекти за намаляване на електрическата и енергийната консумация на единица площ
- Замяна на енергийните източници с такива, които не замърсяват въздуха (напр. преминаване от твърдо гориво на газ или електричество)
- Използване на дезинфекционни препарати, които са с биологичен произход
- Намаляване на консумацията на прясна вода на гост за една нощувка
- Въвеждане на системи за управление на околната среда от туристическите обекти и др.

Качеството на околната среда, както природната, така и създадената от човека, е ключово за развитието на туризма. Отрицателното въздействие на туристическите дейности може в някои случаи постепенно да унищожи ресурсите, на които се разчита. Това е още по-важно сега, след приемането от страна на Европейската комисия на Европейския зелен пакт, който предвижда до 2050 г. Европа да стане първия неутрален по отношение на климата континент.

Европейският зелен пакт поставя конкретни изисквания към всички икономически оператори, вкл. в сферата на туризма, с които те трябва да се съобразят, за да отговорят на поставената цел на Европейския съюз за прехода към устойчив туризъм. За целта, в рамките на тази мярка ще бъде извършено следното:

- Извършване на анализ на изискванията, заложи в Европейския зелен пакт, свързани с дейностите на туристическите обекти на територията на общината (напр. нулеви емисии от автомобили до 2035 г., енергийна ефективност на сградите, въвеждане на възобновяеми енергийни източници и т.н.);
- Повишване на осведомеността сред частните оператори на туристически обекти относно изискванията за зелен преход;
- Опазване, поддържане и развитие на зелените площи на територията на общината, свързани с туризма.

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

За туристическите обекти, които не са общинска собственост, общината следва да предостави съдействие за покриването на определени стандарти, вкл. чрез провеждането на разяснителна кампания сред заинтересованите страни.

Приоритет 2. Подобряване на съществуващите и разработване на нови интегрирани туристически продукти

За община Дряново е установен капацитет и в ПИРО 2021 – 2027 г. е заложено като приоритетно развитието на селски, културно-исторически, конгресен (MICE¹) и екотуризъм. Реализацията на приоритета изисква подготовката и прилагането на продуктови стратегии за разработването на нишови туристически продукти в тези подсектори, както и интегрирането на три от четирите заложи за реализация приоритетни зони за въздействие – за разширяване на туристическото предлагане:

- Зона 2. Атрактивна зона за отдих и туризъм
- Зона 3. Зона за култура
- Зона 4. Зона за спорт

Интегрирането на туристическото предлагане следва да се извърши също така в сътрудничество с общините, които попадат в обхвата на Старопланинския туристически район.

Мярка 2.1. Развитие на културно-историческия туризъм в общината

Мярката включва реализацията на вече съществуващите и обогатяване на календара на културните събития на територията на общината – за популяризиране на местното нематериално културно наследство, традиции, кулинария и занаяти. Това включва пролетните и есенните празници в Дряново, Лазаровден, Цветница, Великден, традиционни есенни празници и есенен панаир.

Съществен потенциал за допълнително развитие има религиозния и културно-опознавателния туризъм, базиран на съществуващите ресурси.

Дейностите, които трябва да се реализират, са следните:

- Анализ на посещаемостта на отделните обекти, които стандартно привличат интереса на туристите в общината (вкл. чрез провеждането на анкети) и идентифициране на нови възможности за развитие (нови маршрути);
- Организиране и утвърждаване на ново/и събития с фестивален характер, които да бъдат съобразени с местните обичаи, традиции и нематериално културно

¹ MICE = Meetings, Incentives, Conventions and Exhibitions (срещи, стимули, конвенции и изложби).

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

наследство, обединяващо в себе си силна и атрактивна фолклорна програма с национален конкурс, кулинарна програма, търговска зона (базар) и пр.

- Определяне на допълнителни дейности за генериране на туристопоток, напр. в сферата на кулинарията и занаятите;
- Разширяване на възможностите за предлагане на нови атракции, вкл. от страна на Историческия музей – Дряново;
- Обновяване на музейните експозиции и създаване на нови такива, съобразно профила на ИМ – Дряново и културно-историческото наследство на общината и региона.

По отношение на недвижимите културни ценности в общината, на базата на приоритизация, зависеща от тяхното състояние, непосредствени нужди и налични финансови възможности, следва периодично да се извършват дейности за тяхното възстановяване и консервация/реставрация и социализация, вкл. по отношение на религиозните обекти (вж. също Мярка 2.1.). Това е особено важно предвид факта, че съгласно Закона за културното наследство на територията на общината има множество паметници на културата с категория „национално значение“.

- Дряновския манастир и обкръжаващата го природна среда, както и още няколко църкви и храмове в гр. Дряново
- Антична крепост Дискодуратера на 3 км южно от с. Гостилица и Църква „Рождество Богородично“ в същото село
- Къщи на известни родове или личности в гр. Дряново: Лафчиевата къща, Попикономовата къща

Мярка 2.2. Развитие на селския туризъм

Селският туризъм постоянно предоставя нови възможности за развитие, като устойчиво привлича интереса на туристите. С добро предлагане и потенциал в общината са селата Царева ливада, Гостилица, Керека, Ганчовец и Скалско.

Село Царева ливада е възлова точка по Презбалканската жп линия, популярно и с един от първите басейни в България, който продължава да работи. В селото има хотел, почивна база и няколко къщи за гости. Атракция е ретро локомотивът от 1911 г., експониран на жп гарата. В центъра има голям парк, в който се организират големи събития за Великден и събора на селото през август. В състава на кметството има малки селца с добре запазена възрожденска архитектура и живописно разположени сред хълмовете на Стара планина - Бочуковци, Куманите (откъдето тръгва екопътека до Боженци), Горни Върпища.

Село Гостилица привлича внимание с богато нематериално културно наследство – специфичен говор, описан в речник с над 2 000 думи, уникални местни обичаи като Ялова понуда, съхранени стари рецепти, Група за изворен фолклор към НЧ “Христо Ботев-1894”,

29

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-S01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

която активно популяризира местните традиции. Селото е с южно изложение и разкрива красиви гледки към планината, което представлява интерес и за туристите, и за заселващи се тук жители от големите градове. В близост до селото са останките от римското тържит Дискодуратера. В Гостилица функционират три големи къщи за гости, които са сред най-посещаваните на територията на общината. През селото минава Републикански път III-609.

Село Керека впечатлява с архитектурното си наследство – стари, големи и добре запазени къщи. В селото се намира най-старият в България паметник на светите братя Кирил и Методий, изработен през 1885 г. Тук се намира и е запазена родната къща на видния български писател Камен Калчев. Активна дейност развива НЧ “Напредък-1884”. С богата програма се отбелязва празникът на селото през месец май, като се организира и велосъстезание. Оживено село, в което заживяват все повече млади хора.

Село Ганчовец се откроява най-вече с придобилите популярност фестивали за кино и домашна ракия, които се провеждат вече над 10 години. В селото има семейна кравеферма, а в съседното село Руня – семейна овцеферма, които са ценен ресурс за развитие на туризма. С. Ганчовец има живописно разположение между реката и планината, а в същото време е съвсем близо до Републикански път I-5, на 21 км от гр. Велико Търново.

Село Скалско набира популярност с добрите условия за полети с парапланер от скалите край селото, както и с многобройните сватбени тържества, които се провеждат в Ловната резиденция. През 2022 г. е маркиран и нов туристически маршрут, който започва от Скалско, минава през село Иглика и стига до Дряновския манастир. На 3 км от с. Скалско се намират и останките от римското тържище Дискодуратера, край което минава екопътека, която може да бъде свързана с новосъздадената туристическа пътека до манастира. В близост развива дейност земеделски производител, който предлага продукция от сушени плодове, натурални сокове и пр. Овощните насаждения са възможност за екотуризъм.

Дейностите за реализацията на мярката включват:

- Интегриране на туристическия продукт в сферата на селския туризъм чрез включването на нови дейности, напр. създаване на фермерски пазари за предлагането на местни продукти на туристите
- Оказване на съдействие на местните читалища за разработването на нови програми
- Предоставяне на подкрепа за местни частни инициативи за създаване на туристически продукти в областта на селския туризъм

Мярка 2.3. Развитие на екотуризма

Екотуризмът в община Дряново е добре развита ниша, като дейностите в бъдеще следва да останат фокусирани върху поддържане, рехабилитация и развитие на съществуващата инфраструктура, вкл. екопътеки и туристически маршрути. Необходима е

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

постоянна поддръжка и облагородяване на пещерата „Бачо Киро“, както и на останалите пещери в общината с потенциал за туристически посещения, водопади и други природни забележителности.

В допълнение, следва да се създадат нови възможности за преживяване за туристите, напр. наблюдения на птици, разходки с коне, дендрологични турове, арт инсталации край екопътеките и др. Възможности за въвеждането на нови продукти предоставя изграждането на нови атракционни въжени паркове, на стрелбище за стелба с лък, на парк със скулптури от естествени материали.

Необходимо е продължаване на активното сътрудничество с Туристическо дружество „Бачо Киро“ и Туристическо дружество „Лудите мечки“.

Мярка 2.4. Развитие на конгресния туризъм

Мярката предвижда развитието на MICE туризъм (Meetings, Incentives, Conventions and Exhibitions) или туризъм, свързан с организирането на срещи, конгреси и изложби, привличане на специализирани събития, разработване на инсентив пакети. Целта е общината да представи културните и историческите си забележителности на широката публика, както и да генерира допълнителни приходи извън периода от юни до септември, когато има най-много посещения на туристи.

За целта, следва да се изпълнят следните дейности:

- Подготовка на нови продукти съвместно с туристическите оператори, включващи предлагане на възможности на външни фирми и организации от цялата страна да организират в община Дряново поощрителни/наградни пътувания (т.нар. инсентив пътувания) – за своя персонал, клиенти, партньори, дистрибутори и т.н. (напр. чрез предоставянето им на ваучъри)
- Широко представяне на възможностите за организирането в община Дряново на пътуващи семинари за представяне на нови продукти, за провеждането на изнесени обучения и тиймбилдинги; наличната спортна инфраструктура в гр. Дряново разширява възможностите за предлагането на подобни продукти;
- Анализ на културния календар на общината за включването в него на нови тематични събития.

Мярка 2.5. Развитие на спортния туризъм

Мярката предвижда развитие на спорния туризъм в община Дряново и привличане на по-големи групи хора /участници, зрители, организатори/, които да посетят и останат в Дряново за периода на събитията.

Предпоставки за развитието на спортен туризъм в общината са:

31

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

- Доброто географско положение на Дряново в центъра на България, което благоприятства организирането на спортни събития с национален характер;
- Традиционните събития със спортен характер да разширят мащаба си и да добият международен характер;
- Организиране и утвърждаване на нови спортни събития;
- Провеждане на маркетинг и реклама на общинската спортна инфраструктура за привличане на спортни клубове/организации/федерации за провеждане на подготвителни лагери.

Приоритет 3. Разширяване на маркетинга на туристическа дестинация Дряново

Мярка 3.1. Изграждане на бранд и разработване на рекламна стратегия за популяризиране на туристическа дестинация Дряново

„Брандингът“ е процес на отличаване на региона, на неговите продукти или услуги, на неговата дейност спрямо други конкурентни туристически дестинации. Механизмът за създаването и за осигуряване на интегрираното управление на туристическия бранд на община Дряново включва следните дейности:

- Ангажиране на експерти с управлението на бранда на дестинация Дряново;
- Обезпечаване на ресурсите, нужни за управлението на бранда – организационни, технически, информационни и финансови;
- Дефиниране на изисквания за прилагане на бранда от страна на заинтересованите страни и поддържане на регистър с организациите, които го използват;
- Ангажиране на местната общност за прилагане на бранда
- Разработване на общи насоки за прилагане на бранда – дефиниция, преимущества от използването на бранда, приложение и др.;
- Разработване на технически насоки /Brandbook/ за прилагане на бранда – как да се използва логото, шрифта, визуалните изображения, цветовата палитра и т.н. в маркетингови материали;

След разработването на бранда и въвеждането на механизмите за неговото управление, следва да се разработи рекламна стратегия за популяризиране на туристическа дестинация Дряново, съдържаща целеви групи, канали и инструменти за комуникация, план-график на изпълнението, механизми за обратна връзка.

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

Мярка 3.2. Планиране и провеждане на активна реклама на туристическа дестинация Дряново

Целта на мярката е прилагането на съвременни методи за маркетинг на туристическата дестинация, на база на вече разработената рекламна стратегия, с фокус върху целостта и разнообразието на предлагания продукт от община Дряново. Това включва следните дейности:

- Разработване и разпространяване на рекламни материали, като листовки за туристически и културно-исторически маршрути, за възможностите за активен отдих и спорт, местни забележителности и т.н.
- Производство и разпространение на сувенири, направени от местни занаятчии, представящи типични местни забележителности и продукти – за разпространение сред туристите на място
- Разработване и провеждане на интернет кампания (в т.ч. в социални мрежи) за успешното представяне на общината и привличане на допълнителен туристопоток – понастоящем социалните мрежи са един от основните референти към информация и източник на препоръки между потребители относно откриването и изследването на нови туристически атракции и преживявания
- Извършване на реклама в печатни издания (публикуване на рекламни карета и информационни материални в специализирани печатни издания и в специални издания, посветени на конкретни събития) и поставяне на външна реклама (билбордове, брендиране на превозни средства и др.) в ключови пазари (източници на туристи, пътуващи до община Дряново)

Мярка 3.3. Планиране и провеждане на активен ПР на туристическа дестинация Дряново

Ефективното планиране и управление на връзките с обществеността е от ключово значение за формирането или за поддържането (както е в случая) на имиджа на една дестинация, особено когато това е свързано с преодоляване на вече наложени стереотипи. Дейностите за реализация на мярката включват:

- Създаване и разпространение на специализирани информационни материали, предназначени за медии, туристически агенции, блогъри и др.
- Организиране на индивидуални посещения и/или специализирани турове за представители на медии, туристически агенции/туроператори, журналисти и автори на пътеводители, блогъри за представяне на дестинация Дряново

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

- Провеждане на публични събития (пресконференции, кръгли маси и други) по теми за развитието на туризма в общината
- Участие в специализирани туристически събития (национални и международни туристически борси, изложения и панаири) за представяне на конкретни туристически продукти

Мярка 3.4. Интегриране на дейностите за привличане на туристи в туристическия район Стара планина

Мярката ще спомогне за обединяване на усилията с други общини от България включени в Старопланински туристически район, на база на вече изградени сътрудничества между тях, за постигане на по-добро туристическо представяне. Чрез обмен на добри практики, опит и информация ще се създадат нови съвместни продукти.

Дейностите за изпълнение на мярката включват:

- Набиране на информация за съставяне на списък с потенциални партньори от България – партньорствата може да се търсят в различни направления, например сред общини със сходни туристически ресурси или сходни проблеми/ограничения, за предлагане на алтернатива в рамките на едnodневни посещения
- Оценка, селектиране и приоритизиране на общините, с които да се инициира обсъждане на създаването на общ(и) туристически продукт(и)
- Разработване на кратко представяне на идеята за общи туристически продукти с дефинирани ползите за страните
- Комуникация с потенциалните партньори (изпращане на информацията, инициране провеждането на срещи за обсъждане на идеите и различни детайли около партньорствата)
- Определяне на експерти от общините, които ще участват в подготовката на продуктите
- Определяне на нужните ресурси и експертиза за разработване на продуктите
- Определяне на действията и отговорните лица за разработване на продуктите
- Дефиниране на всички елементи на продуктите
- Осигуряване на подкрепата на всички заинтересовани страни в съответните общини за реализация на новите продукти
- Пускане на пазара на новите продукти
- Прилагане на съвременни маркетингови подходи, като представяне на забележителностите чрез 3D клипове, виртуална и добавена реалност, ангажиране на личности с голямо влияние в социалните мрежи, травъл блогъри, онлайн медии и др. – за маркетинг на съвместните туристически продукти

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

Приоритет 4. Повишаване на общинския капацитет за развитие на туристическото предлагане

Мярка 4.1. Осъществяване на контрол върху спазването на нормативните изисквания за развитието на туризма на територията на общината

Мярката произтича от необходимостта за ефективно изпълнение на задълженията на общината съгласно Закона за туризма и включва изпълнението на следните дейности:

- Осигуряване на дейността на Консултативния съвет по въпросите на туризма
- Осигуряване на дейността на общинската експертна комисия по категоризация на туристически обекти, вкл. по отношение на определянето на категорията на туристическите обекти на територията на община Дряново
- Поддържане на общинския регистър на категоризираните туристически обекти на територията на общината – част от Националния туристически регистър
- Активно участие в инициативи на Организацията за управление на туристическия район Стара планина с център в гр. Велико Търново
- Подготовка на годишните отчети за изпълнението на Програмата за развитие на туризма

Мярка 4.2. Събиране на статистическа информация и поддържане на информационната база данни за туризма на територията на общината

Редовното събиране на статистическа информация и поддържането на информационна база данни за туризма произтича като изискване от Закона за туризма. Едновременно с това, може да се използва активно за прогнозиране и планиране на туристическото предлагане.

За постигането на целите, свързани с устойчивото развитие на туризма в общината, е нужно периодичното събиране на информация относно профила на туристите – по отношение на тяхната възраст, цел на пътуването, интереси/нужди, мотиви за пътуването и др. Тези данни ще позволят даването на обосновка при установяването на необходимост от актуализиране на Програмата за развитие на туризма и във връзка с правилното насочване на туристическото предлагане, така че адекватно да посрещне променящите се нужди на туристите. Това, от своя страна, в дългосрочен план ще доведе до по-голям брой туристи в община Дряново.

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

Дейностите за реализация на мярката включват:

- Периодично набиране на количествена и качествена информация за туристите в община Дряново посредством местата за настаняване и туристическите обекти (напр. националност, пол, възраст, брой нощувки на едно лице, цел на посещението, продължителност) за събиране на първична информация и проследяване на тенденциите в туристическото търсене
- Периодична обработка и анализ на информацията за формулиране на изводи и препоръки (в т.ч. нужни за мониторинг и актуализация на Програмата)

Мярка 4.3. Повишаване на капацитета на общинските служители, ангажирани в дейности за развитието на туризма

Реализацията на мярката има за цел да подобри знанията и практическите умения на служителите както в общината, така и работещите в общинските туристически обекти, за да подобрят качеството на услугите, предоставяни на туристите. Мярката ще се реализира посредством изпълнението на следните дейности:

- Установяване на нуждите;
- Разработване на програма(и) за повишаване на уменията и квалификацията;
- Периодично провеждане на обучителни програми, вкл. обучения по чужди езици;

В допълнение, следва да се извършва периодична обмяна на опит на общинските служители посредством посещението им на други дестинации – както в България, така и в чужбина, за изучаване на добри практики в туристическото предлагане и управлението на туристическите ресурси.

Мярка 4.4. Развитие на Туристическия информационен център – Дряново

Туристическият информационен център (ТИЦ) – Дряново е ключово звено за развитие и популяризиране (чрез маркетингови и рекламни подходи) на туризма в общината, както и за поддържане на комуникации с всички заинтересовани страни и крайните потребители – туристите. В допълнение, ТИЦ трябва да има активно участие във всички събития инициирани от общината, местните общности, институции и структури, с пряка или не толкова пряка връзка с туризма. Целта на този вид активност е да се създаде в местната общественост и в посетителите усещането за активна и необходима общинска структура. Затова, следва активно да се поддържа работата на ТИЦ, като се предоставя адекватна финансова и ресурсна поддръжка, както и да се осигури непрекъсваема обезпеченост с човешки ресурс. В допълнение, за ангажиране на местната общност за развитието на туризма, трябва да се сформира екип от доброволци към ТИЦ, който да

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

информира туристите за възможностите за туризъм в общината, забележителностите и туристическите атракции, които биха могли да посетят.

Мярка 4.5. Поддържане и развитие на раздел „Туризъм“ на сайта на общината

Съществуващият в момента раздел „Туризъм“ на интернет страницата на община Дряново (<https://www.dryanovo.bg>) следва да се развие и да предоставя актуална информация за съществуващите и новите възможности за туризъм. Той трябва да предоставя възможност за директни препратки към социалните мрежи.

5. ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА – ИЗТОЧНИЦИ НА ФИНАНСИРАНЕ

Източниците за финансиране на включените мерки (дейности) в рамките на четирите приоритета включват три основни групи финансови източници:

1. Местни публични източници: общински бюджет, общински или други местни публични фондове и сметки (бюджетни и извънбюджетни)
2. Външни публични източници: централния (републиканския) бюджет, Европейските структурни и инвестиционни фондове, други източници – банки, фондове и фондации, международни финансови институции, средства на неправителствени организации в обществена полза и др. публични финансови източници
3. Частни финансови източници: средства от търговски банки, фондове, инициативи, проекти и средства на частни фирми и неправителствени организации, дарения

Възможности за публично финансиране в рамките на програмния период 2021 – 2027 г.

1) План за възстановяване и устойчивост

- Стълб „Иновативна България“ за следните дейности:
  - Технологична модернизация на предприятия, въвеждане на информационни и комуникационни технологии, въвеждане на възобновяеми енергийни източници за собствено потребление и мерки за кръгова икономика
  - Развитие на образователната система с фокус върху приложните компетентности, иновациите, STEM и развитие на когнитивните умения

37

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-S01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

- **Стълб „Зелена България“** за следните дейности:
    - Цялостно енергийно обновяване на частен и публичен сграден фонд, вкл. в сферата на туризма
  - **Стълб „Свързана България“** за следните дейности:
    - Изграждане на интернет мрежи с висок капацитет в малки населени места
    - Спомагане изграждането и свързването на зарядни станции за електромобили
- 2) **Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2023 – 2027 г.**
- Инвестиции в дребна по мащаби инфраструктура
  - Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици, тротоари и съоръжения
  - Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност, вкл. дейности за производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствени нужди
  - Реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот
  - Възстановяване, реставрация, ремонт или реконструкция на сгради с религиозно значение
  - Подкрепа на земеделски стопани, микропредприятия в селските райони и занаятчии, напр. дейности, свързани с информационния и технологичен сектор и създаването на творчески продукти – услуги, които използват потенциала на населените места в селските райони, като например природни, исторически, културни и екологични дадености, включително туристически услуги, които създават условия за съживяване на местната икономика
- 3) **Програма „Конкурентоспособност и иновации в предприятията“ 2021 – 2027 г.**
- **Приоритет 1 „Иновации и растеж“** – въвеждане на технологии и стандарти от Индустрия 4.0 в предприятията, цифрови технологии, софтуер, цифрови приложения, подобряване на дигитализацията, производствени инвестиции, насърчаване на предприемаческата активност и развитие на бизнес екосистемата

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

- Приоритет 2 „Кръгова икономика“ – въвеждане на мерки за енергийна ефективност, системи за енергиен мениджмънт, мониторинг и контрол на енергопотреблението, рециклиране и повторно ползване на продуктите, подобряване управлението на отпадъците в предприятията, постигане на промишлена симбиоза – споделяне на ресурси и услуги
- 4) Програма „Научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация“ 2021 – 2027 г. (ПНИИДИТ)
- Създаване на платформа за умения за интелигентна специализация
  - Създаване на рамка за управление на данни и изграждане на оперативно съвместими пространства за данни
  - Развитие на специфични дигитални умения за създаване и използване на цифрови услуги и продукти
- 5) Програма „Околна среда“ 2021 – 2027 г. (ПОС)
- Насърчаване на прехода към кръгова и основаваща се на ефективно използване на ресурсите икономика
  - Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура
  - Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и екологосъобразната инфраструктура
  - Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта
- 6) Програма „Развитие на човешките ресурси“ 2021 – 2027 г. (ПРЧР)
- Подобряване на достъпа до трудова заетост
  - Насърчаване на балансирано участие на половете на пазара на труда, на равни условия на труд и на равновесие между професионалния и личния живот
  - Насърчаване на адаптирането на работниците, предприятията и предприемачите към промените
  - Насърчаване на ученето през целия живот
  - Подобряване на достъпа до трудова заетост и мерки за активизиране за всички лица, търсещи работа и най-вече за младите хора
  - Изграждане на капацитет за социални иновации
- 7) Програма „Образование“ 2021 – 2027 г. (ПО)

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

- Насърчаване на равния достъп до качествено и приобщаващо образование и обучение
- Насърчаване на ученето през целия живот
- Дигитална трансформация
- Адаптиране на професионалното образование и обучение спрямо динамиката на пазара на труда
- Подкрепа за развитие на умения за професиите на настоящето и бъдещето

8) Програма „Развитие на регионите“ 2021 – 2027 г. (ПРР)

Въпреки че на база на броя на населението в общинския център гр. Дряново, общината не попада в обхвата на подкрепата, която ще бъде предоставяна по програмата, тя се намира в непосредствена близост до община Велико Търново (обект на подпомагане по Приоритет 1 „Интегрирано градско развитие“) и до 2 общини, които могат да получат финансиране по Приоритет 2 „Интегрирано териториално развитие на регионите“ (общините Габрово и Севлиево). Предвид концепцията за реализацията на интегрирани териториални инвестиции по програмата, които се очаква да включват съседни селски общини и населени места, образуващи общи функционални зони, при наличието на подготвени проекти индиректна подкрепа може да бъде получена и от ПРР.

9) Финансови инструменти

Възможности за финансиране на местни бизнеси са налични посредством „Фонд мениджър на финансови инструменти в България“ ЕАД и Българската банка за развитие.

Община Дряново може да получи заеми при преференциални условия от Фонд ФЛАГ и от Фонда за градско развитие за Северна България (ФГР Север).

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

6. МЕХАНИЗЪМ ЗА ОБРАТНА ВРЪЗКА – МОНИТОРИНГ И АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ПРОГРАМАТА

Осигуряването на обратна връзка чрез мониторинг и актуализация на Програмата за развитие на туризма ще позволи на община Дряново да постигне ефективно изпълнение на предвидените дейности и заложените стратегически цели и приоритети чрез ефикасно разходване на ресурсите за реализация на отделните мерки.

Механизмът за обратна връзка е ключов елемент от изпълнението на Програмата, тъй като от една страна дава информация за напредъка при изпълнението на стратегическия документ – условие за постигане на прозрачност и публичност на реализираните мерки, както и за осигуряване на нужната подкрепа за реализацията им от всички заинтересовани страни, а от друга – позволява да се идентифицират потенциални недостатъци/слаби места, които могат да бъдат текущо адресирани чрез коригиране (актуализация) на мерките – тогава, когато резултатите се разминават с планираните.

Предмет на мониторинга е изпълнението на стратегическите цели, приоритетите, както и на конкретните мерки (дейности). **Основен субект** е Консултативния съвет по туризъм на общината, който проследява изпълнението на индикаторите и идентифицира коригиращи действия при необходимост.

Системата за мониторинг и актуализация се прилага на базата на актуална и достоверна информация. Индикативните **източници на информация** ще бъдат следните (неизчерпателен списък):

- Национален статистически институт
- Туристическите обекти в община Дряново
- Местата за настаняване в община Дряново
- Анкетни проучвания сред туристите, посещаващи общината и др.

Актуализацията на Програмата ще обхваща промени със съществено значение, които не противоречат на общата и специфичните цели, както и на приоритетите, като може да бъдат свързани с:

- Планиране на нови мерки, свързани с идентифицирани нови потребности на приоритетните целеви групи
- Планиране на нови мерки, свързани с нови възможности за финансиране чрез проекти и програми
- Планиране на нови мерки, свързани с изпълнението на конкретна държавна политика
- Възникване на други промени след оценка на тяхното съответствие с целите и приоритетите и др.

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

Процедурата за актуализация на Програмата ще има следните основни стъпки:

- Събиране на необходимата допълнителна информация за аргументация на промените
- Консултация с експерти от заинтересованите страни
- Организиране на срещи, групови дискусии и други форми – за обсъждане на информацията
- Експерти от община Дряново подготвят предложение за изменение
- Приемане или отхвърлянето на предложението(ята) след обсъждане в рамките на Консултативния съвет по туризъм
- Приемане на предложението(ята) от Общинския съвет на община Дряново

Таблица 4. Индикатори за мониторинг на Програмата за развитие на туризма на община Дряново 2021 – 2027 г.

ПРИОРИТЕТИ МЕРКИ	ИНДИКАТОР	ЕДИНИ-ЦА	ИЗТОЧНИК НА ИНФОРМАЦИЯ	ПЕРИОД НА ОТЧИТАНЕ	БАЗОВА СТОЙНОСТ (2023 г.)	ЦЕЛЕВА СТОЙНОСТ (2027 г.)
ПРИОРИТЕТ 1. РАЗВИТИЕ НА ФИЗИЧЕСКАТА И ПРИРОДОСЪОБРАЗНАТА ИНФРАСТРУКТУРА, ОБСЛУЖВАЩА ТУРИЗМА						
Мярка 1.1. Развитие на техническата инфраструктура, свързана с туристическите забележителности	Изпълнени проекти	Бр.	Годишни отчети за изпълнението на ПРТ*	Всяка година	0	10
Мярка 1.2. Подобряване на състоянието на туристическите обекти	Изпълнени проекти	Бр.	Годишни отчети за изпълнението на ПРТ	Всяка година	0	5
Мярка 1.3. Развитие на туристическата инфраструктура и предлагането на територията на общината предвид изискванията на Европейския зелен пакт	Изпълнени мерки	Бр.	Годишни отчети за изпълнението на ПРТ	Всяка година	0	8
Мярка 1.4. Подобряване на управлението на околната среда, свързано с дейността на туристическите обекти	Изпълнени мерки	Бр.	Годишни отчети за изпълнението на ПРТ	Всяка година	0	12
ПРИОРИТЕТ 2. ПОДОБРЯВАНЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ И РАЗРАБОТВАНЕ НА НОВИ ИНТЕГРИРАНИ ТУРИСТИЧЕСКИ ПРОДУКТИ						
Мярка 2.1. Развитие на културно-историческия туризъм в общината	Увеличаване на броя на туристите	%	Годишни отчети за изпълнението на ПРТ	Всяка година	0	По 10% на година

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

ПРИОРИТЕТИ МЕРКИ	ИНДИКАТОР	ЕДИНИ-ЦА	ИЗТОЧНИК НА ИНФОРМАЦИЯ	ПЕРИОД НА ОТЧИТАНЕ	БАЗОВА СТОЙНОСТ (2023 г.)	ЦЕЛОВА СТОЙНОСТ (2027 г.)
Мярка 2.2. Развитие на селския туризъм	Увеличаване на броя на туристите	%	Годишни отчети за изпълнението на ПРТ	Всяка година	0	По 15% на година
Мярка 2.3. Развитие на екотуризма	Увеличаване на броя на туристите	%	Годишни отчети за изпълнението на ПРТ	Всяка година	0	По 10% на година
Мярка 2.4. Развитие на конгресния туризъм	Увеличаване на броя на туристите	%	Годишни отчети за изпълнението на ПРТ	Всяка година	0	По 20% на година

ПРИОРИТЕТ 3. РАЗШИРЯВАНЕ НА МАРКЕТИНГА НА ТУРИСТИЧЕСКА ДЕСТИНАЦИЯ ДРЯНОВО

Мярка 3.1. Изграждане на бранд и разработване на рекламна стратегия за популяризиране на туристическа дестинация Дряново	Разработени: 1) бранд и 2) рекламна стратегия	Бр.	Бранд и рекламна стратегия	3 г.	0	2
Мярка 3.2. Планиране и провеждане на активна реклама на туристическа дестинация Дряново	Повишено познаване на туристическа дестинация Дряново	Бр. нови туристи, които до сега не са посещавали общината	Проучване	3 г.	0	25%
Мярка 3.3. Планиране и провеждане на активен ПР на туристическа дестинация Дряново						
Мярка 3.4. Интегриране на дейностите за привличане на туристи в туристическия район Стара планина	Общи туристически продукти	Бр. нови продукти	Годишни отчети за изпълнението на ПРТ	3 г.	0	3

ПРИОРИТЕТ 4. ПОВИШАВАНЕ НА ОБЩИНСКИЯ КАПАЦИТЕТ ЗА РАЗВИТИЕ НА ТУРИСТИЧЕСКОТО ПРЕДЛАГАНЕ

Мярка 4.1. Осъществяване на контрол върху спазването на нормативните изисквания за развитието на туризма на територията на общината	Спазени нормативни изисквания по Закона за туризма (ЗТ)	Отчети	Министерство на туризма	Всяка година	н/п***	Пълно съответствие със ЗТ
Мярка 4.2. Събиране на статистическа информация и	Познаване на туристическите	Отчети	Проучване	2 г.	н/п	н/п

43

Този документ е създаден в изпълнение на Административен Договор № BG05SFOP001-4.003-0001-C01/20.02.2018 г. по проект „ПРОГРЕС-Подкрепа за развитие на общините, градовете и регионите за европейско сближаване“, за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма „Добро управление“, съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския социален фонд, по процедура „Подкрепа за развитие на капацитета на общините при разработването и изпълнението на проекти, съфинансирани от ЕСИФ“, по Приоритетна ос 4 „Техническа помощ за управлението на ЕСИФ“

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Програма за развитие на туризма на община Дряново (2021 – 2027 г.)

ПРИОРИТЕТИ МЕРКИ	ИНДИКАТОР	ЕДИНИ-ЦА	ИЗТОЧНИК НА ИНФОРМАЦИЯ	ПЕРИОД НА ОТЧИТАНЕ	БАЗОВА СТОЙНОСТ (2023 г.)	ЦЕЛЕВА СТОЙНОСТ (2027 г.)
поддържане на информационната база данни за туризма на територията на общината	предпочитания спрямо туризма в община Дряново					
Мярка 4.3. Повишаване на капацитета на общинските служители, ангажирани в дейности за развитието на туризма	Програми за повишаване на уменията и квалификацията/обмяна на опит	Отчети	Годишни отчети за изпълнението на ПРТ	Всяка година	0	15
Мярка 4.4. Развитие на Туристическия информационен център – Дряново	Активно работещ ТИЦ** – Дряново	Отчети	Годишни отчети за изпълнението на ПРТ	Всяка година	н/п	н/п
Мярка 4.5. Поддържане и развитие на раздел „Туризм“ на сайта на общината	Обновен и разширен раздел „Туризм“ на сайта на общината	Отчети	Годишни отчети за изпълнението на ПРТ	Всяка година	н/п	н/п

Бележки:

* ПРТ = Програма за развитие на туризма на община Дряново 2021 – 2027 г.

** ТИЦ = Туристически информационен център

*** н/п = Не е приложимо